

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

Н. М. Лисецька

ЗОВНІШНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ЯК ЧИННИК РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

№ 9, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 336.25

*Н. М. Лисецька,
кандидат економічних наук, заступник
завідувача відділу Науково-дослідного інституту фінансового права, м. Ірпін*

ЗОВНІШНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ЯК ЧИННИК РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

*N. M. Lysetska,
PhD in Economics, Deputy Head of the Department
Research Institute of Financial Law, Irpin*

EXTERNAL FUNDING SOURCES AS FACTOR OF REFORMING THE INSTITUTIONAL INFRASTRUCTURE OF UKRAINE

У статті розглянуто вплив міжнародних джерел фінансування на впровадження реформ в інституційну інфраструктуру національної економіки. Якщо проаналізувати досвід країн з транзитивною економікою, які ефективно впроваджували економічні реформи, то жодна країна з нестабільною економікою не обходилася без зовнішньої міжнародної допомоги, як фінансової, так і моральної. Міжнародне співтовариство надає значної уваги питанням впровадження ефективних реформ країн, які обрали демократичний шлях розвитку, зокрема це стосується і України. На сучасному етапі Україні необхідно залучити всі зовнішні та внутрішні ресурси, а також залучити відомих міжнародних спеціалістів для проведення ефективних та якісних реформ, які будуть стимулювати соціально-економічний і національно-господарський розвиток та наблизять Україну до членства в ЄС.

The article considers the impact of the international funding sources on implementation of the reforms in the institutional infrastructure of national economy. The analysis of the relevant experience of transition economies, implementing effectively the economic reforms, proved that any country dispensed with external international support both financial and moral. The international community gives much attention to the implementation of effective reforms of democracy-oriented countries, including Ukraine. At the current stage Ukraine should attract all internal and external resources, as well as international experts, in order to provide effective reforms aiming to stimulate the social and economic development and to bring Ukraine closer to the EU.

Ключеві слова: міжнародні джерела фінансування; інституційна інфраструктура; ефективні реформи; євроінтеграційна спрямованість; економічне зростання; демократичний розвиток; добробут суспільства.

Key words: international funding sources; institutional infrastructure; effective reforms; euro-integration orientation; economic growth; democratic development; social welfare.

Постановка проблеми. На сучасному етапі впровадження в Україні ефективних реформ, які б стимулювали соціально-економічний розвиток нашої держави є найактуальнішою проблемою, але без зовнішньої фінансової допомоги міжнародних організацій та ЄС Україні буде вкрай важко впоратися з економічною та політичною нестабільністю та подолати корупцію. Тому на сучасному етапі Україні необхідно залучити всі зовнішні та внутрішні ресурси, а також залучити відомих міжнародних спеціалістів для проведення ефективних реформ, які будуть стимулювати розвиток національного господарства та наблизять Україну до членства в ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Висвітлення даної проблематики аналізувалися в багатьох працях та публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких В.М. Геєць, О.Г. Білорус, В.С. Будкін, В.М. Гриньова, С.А.Лебедев, В.М. Шморгун, М. Хамер, Дж.Мейерс, які в свою чергу обґрунтовують участь багатьох міжнародних та європейських проектів в наданні фінансової допомоги країнам з транзитивною економікою для економічної та політичної стабілізації.

Постановка завдання. Проаналізувати роль міжнародних регіональних організацій та європейських проектів у реформуванні інституційної інфраструктури національної економіки. Визначити ступінь діяльності українського уряду до впровадження ефективних та гнучких реформ не показових а реальних, щоб світове співтовариство підтримало і допомогло Україні в матеріальному сенсі стати на шлях демократичного розвитку держави з високим рівнем добробуту суспільства.

Виклад основного матеріалу. Економічно-соціальний розвиток нашої держави на сьогоднішній день і у перспективі, насамперед, залежить від змін, які відбуваються у системі вибору пріоритетів щодо стимулювання економічного зростання і підвищення рівня добробуту населення. Оскільки ринкові відносини проходять стадію становлення та відновлення, а вітчизняна наука і практика не мають ще достатнього досвіду у розв'язанні завдань, які постають перед урядом країн з транзитивною економікою, зокрема України, потрібно на свій ризик впроваджувати реформи, які б стабілізували економіку та вивели країну з економічної та соціальної кризи. Головне на сучасному етапі – це активна діяльність всіх урядових структур у впровадженні гнучких ефективних реформ, не показова а реальна, щоб світове співтовариство підтримало і допомогло Україні в матеріальному сенсі стати на шлях демократичного розвитку держави з високим рівнем добробуту суспільства.

Якщо проаналізувати досвід країн з транзитивною економікою, які ефективно впроваджували інституційно-структурні реформи, то жодна країна не обходилася без зовнішньої міжнародної допомоги, як фінансової, так і моральної. Міжнародне співтовариство надає значної уваги питанням впровадження ефективних реформ країн, які обрали демократичний шлях розвитку, це насамперед, попередження та боротьба з корупцією, що сьогодні стала міжнародною проблемою. Лише за останні роки це питання розглядалося на багатьох міжнародних та європейських форумах. Особливо, це стосується України, яка залишається серед найбільш корумпованих країн світу, займаючи 142 місце зі 175, про це свідчать дані дослідження Transparency International [1]. Такі невтішні результати, на думку міжнародного антикорупційного спільноти, викликані малопомітним кроком до руйнування корупційних схем, отриманих у спадок від усіх правлячих режимів часів незалежності України. Нещодавно прийняті закони поки що не дали відчутних результатів в антикорупційній боротьбі, це дуже бентежить світову

спільноту, яка хоче допомогти Україні у впровадженні реформ, адже Україна приймала та приймає участь у багатьох міжнародних та європейських антикорупційних програмах.

Зокрема, для вирішення проблеми корупції прийнято спільний проект Комісії Європейського товариства і Ради Європи "Октопус". Радою Європи створена міжнародна Група з протидії корупції, яка працює під керівництвом Комітету з кримінальних проблем. Саме цією Групою разом з Європейським Союзом розроблено проект "Октопус", у якому беруть участь 16 східноєвропейських країн, у тому числі й Україна. Ця програма є першою спробою реальних кроків по боротьбі з корупцією у країнах Центральної та Східної Європи. Рада Європи відкрила для підпису Кримінально-правову конвенцію про корупцію. Разом із підкупом державних посадовців, вона стосується приватнопідприємницької діяльності. В її нормах закладені положення щодо міжнародного співробітництва у сферах надання правової допомоги та екстрадиції. Також існує група держав проти корупції (ГРЕКО) – це Група держав, що домовилися про дію конкретного механізму контролю за виконанням ними своїх зобов'язань з питань боротьби з корупцією. Зокрема, передбачено поїздки спеціальних груп експертів Ради Європи у країни-учасниці для проведення анкетування населення та оприлюднення його результатів у разі недостатності національних заходів у боротьбі з корупцією.

Також створено «Групу країн проти корупції» (ОКЕСО), що діє в межах Ради Європи, основною метою якої є оцінка рівня корупції в державах-членах організації, виявлення недоліків у національних механізмах боротьби з корупцією. ОКЕСО – один із найважливіших структурних підрозділів Ради Європи, який розробляє рекомендації для держав-учасниць зі створення антикорупційного законодавства відповідно до європейських норм. Саме ОКЕСО уповноважений надавати керівництву Євросоюзу висновок про якість системи боротьби з корупцією у державах, що претендують на європейську інтеграцію. Короткий огляд цих міжнародних актів свідчить про те, що світова співдружність розглядає корупцію на сучасному етапі як одну з найбільших загроз правопорядку, демократії, правам людини, чесності та соціальній справедливості. Загально визнано, що вона заважає економічному розвитку і становить реальну загрозу устоям суспільства. Тому пропонується загальний для всіх країн міжнародний принцип – це добросовісність державного службовця [2], який впровадила під час реформування інституційної системи Грузія.

Тому наглядний приклад Грузії є цікавим в даному контексті. Грузія оголосила війну хабарникам у держструктурах, що керували державою. На відміну від України в Грузії до влади прийшли нові люди, які отримували освіту в Європі та не були пов'язані з існуючим урядовим режимом, тому нова влада не шкодувала нікого, і ранг підозрюваного не був перешкодою для покарання за хабарництво. Після очищення владних структур Грузії від корумпованих елементів, реформаторам вдалося зменшити мотивацію до хабарництва. Щоб забезпечити урядовцям конкурентні зарплати, Грузія звернулася до Програми розвитку ООН і низки приватних донорів. Завдяки цьому їм вдалося зібрати гроші на зарплати та інші реформи. Щодо джерел фінансування реформ у сфері управління в Грузії, найвагомішу роль в даному секторі займає допомога з боку США. USAID (United States Agency for International Development) – агентство США з міжнародного розвитку – незалежне агентство при уряді США, яке надає невідійскову допомогу (програми по соціально-економічному розвитку та гуманітарна допомога) більш ніж ста країнам світу. Так, за офіційними даними, всього за 1992-2007 роки в Грузію надійшло в якості офіційної допомоги розвитку (ОДР) 4,3 мільярда доларів США, причому 3 мільярда - за 1992-2003 роки, а 1,3 мільярда - за перші 4 роки реформ (2004-2007 роки). При цьому протягом 9 років розміри ОДР становили в середньому 7,7 відсотка ВВП на рік, а середньорічні темпи економічного зростання - 5,9 відсотка. У наступні 3 роки (2004-2007) розміри ОДР знизилися до 4,7 відсотка ВВП, однак середньорічні темпи приросту ВВП Грузії збільшилися до 9,3% [3, с.13].

Багато країн з транзитивною економікою, які прагнуть вийти на більш високий рівень розвитку та збільшити рівень життя населення, звертаються про фінансову допомогу до міжнародних організацій, спеціальних міжнародних фондів. Зокрема, існує програма SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management – програма підтримки вдосконалення та впровадження реформ самоврядування та менеджменту) – один з найпрестижніших аналітичних центрів Європейського Союзу, створений за ініціативи Організації економічного співробітництва та розвитку Європейського Союзу. Метою заочаткування цієї програми стала потреба надання допомоги країнам Центральної та Східної Європи в модернізації їх систем державного управління. Вказана програма відіграє ключову роль у підготовці країн-кандидатів до вступу до Європейського Союзу [4].

Щодо України, то Програма SIGMA поділяє погляди багатьох інших спостерігачів, зокрема ЄС, Світового банку, МВФ, Ради Європи стосовно того, що Україна потребує системної реформи державного управління, в тому числі кращого визначення конституційних обов'язків і зміцнення верховенства права. Але така реформа може бути сталою лише за підтримки її широким політичним консенсусом. Як зазначають експерти SIGMA, на даний момент Україна не готова до грандіозної реформи, тому вони рекомендують, щоб Україна замість планування грандіозних реформ, які майже напевно не будуть реалізовані на практиці, оскільки вийдуть за межі можливостей інституцій та межі суспільної легітимності, українській владі впроваджувати політику «радикальної помірності»: помірному відхиленню грандіозних реформ з одночасним радикальним прийняттям помірних реформ; це вимагатиме зміни поведінки як причіпників реформ, так і донорів. Активне використання Україною інструментами даної програми дозволить залучити провідних європейських експертів до адаптації стандартів ЄС сфер адміністративного законодавства та адміністративної юстиції, управління витратами, контролю, внутрішнього та зовнішнього аудиту, закупівель, державної служби, координації політики та управління[5]. На сучасному етапі реформування вітчизняних виконавчих урядових структур, Україні вдалося заручитися експертною підтримкою програми SIGMA з точки зору співвіднесення національного законодавства з принципами і підходами, які прийняті в Євросоюзі, але як вважають міжнародні експерти, щоб отримати реальні результати Україні варто впроваджувати жорсткі реформи, особливо це стосується антикорупційних реформ. Наглядним прикладом може бути реформування правоохоронних органів.

Нещодавно за сприяння та допомоги Міжнародної програми підвищення кваліфікації для органів кримінального розслідування «ICITAP» Департаменту юстиції США відбулося реформування правоохоронних органів України, урядом США на цей проект було виділено 26 млн. дол. Проект розвитку Експертної служби МВС України фінансує Бюро з міжнародних питань у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та правоохоронним питанням Державного департаменту США (INL). Міжнародну допомогу використали на навчання, підвищення кваліфікації нових співробітників та оснащення сучасними засобами правоохоронних органів [6]. Також в найближчий час в Україні для забезпечення ефективного контролю за безпекою руху та дотримання вагових норм на українських дорогах з'явиться нова служба, вийдуть нові треновані люди з нульовою толерантністю до корупції. Більшу частину цього проекту профінансує Світовий банк.

Наступним кроком реформування правоохоронної системи в Україні має стати реформа Генпрокуратури, яку будуть підтримувати європейські та інші країни за допомогою різноманітних програм. Європейські експерти відзначають, що новий проект закону про генпрокуратуру в цілому відповідає вимогам Ради Європи та рекомендаціям Венеціанської комісії. Тепер діяльність органів прокуратури повинна стати більш прозорою для суспільства, будуть розширені повноваження органів прокурорського самоврядування, які будуть незалежними від генпрокурора. Також на прокуратурі більше не полягатиме функція загального нагляду за дотриманням законності та прав людини. На організацію нагляду за дотриманням прав людини в Україні прокурорські організації отримували з держбюджету сотні мільйонів гривень. Натомість, результати цього нагляду не відповідали такому обсягу коштів. Експерти сподіваються, що тепер "визволені" кошти можуть бути спрямовані на організацію безоплатної правової допомоги населенню.

Як ми відмічали, багато країн готові підтримувати Україну в побудові ефективної інституційної інфраструктури, яка б керувалася європейськими стандартами та ключовими засадами в галузі прав людини, також це потрібно для подальшої інтеграції України в світовий економічний простір, зокрема імплементації Угоди з ЄС, яка є основою успішної інтеграції України до ЄС. Наприклад, Польща запропонувала надати Україні експертну допомогу щодо функціонування польського аналогу Антикорупційного бюро, а також у сфері децентралізації та налагодити тісну співпрацю у галузях енергетики, безпеки і оборони, боротьби з корупцією, а також поляки наголошують, що Україна потребує допомоги у реформуванні сфери фінансів, економіки, державного управління та освіти. Вони готові підтримати реформу самоврядування, а предметом спільного зацікавлення має стати введення в дію українсько-польського фонду для інвестування в малі та середні підприємства в Україні.

Уряд Швеції виступив з ініціативами щодо надання технічної допомоги українським реформам та розвитку технічного співробітництва. Велика Британія буде надавати Україні підтримку та фінансову допомогу як на двосторонньому рівні, так і у рамках міжнародних організацій з метою врегулювання ситуації на сході і проведення структурних реформ для стабілізації національної економіки. Португалія також наголосила на активізації політичного діалогу між Україною та Португалією, поглиблення взаємодії між зовнішньополітичними відомствами та сприянні у проведенні реформ та реалізації курсу на євроінтеграцію.

Туреччина теж готова вкладати інвестиції в Україну, але для цього Україні потрібно суттєве оновлення роботи українського ринку, удосконалення нормативно-правового законодавства та оптимальна база для роботи іноземних бізнесменів. В свій час Туреччина теж проводила інтенсивні реформи і насамперед впроваджуючи податкову реформу добивалася спрощення і модернізації податкової системи, яка б відповідала міжнародним стандартам, особливо досягнула прогресу щодо реформування прибуткового податку і становлення привабливого інвестиційного клімату для припливу іноземних інвестицій.

Японія також буде послідовно підтримувати Україну через скоординовані зусилля в рамках "Великої Сімки", вони погодилися розвивати співпрацю в галузі безпеки ядерних об'єктів, відзначивши, що обидві країни мають глибокий досвід Чорнобиля та Фукусіми. Японія готова розвивати енергетичне та інвестиційне співробітництво з Україною. Країна Висхідного Сонця вже надає Україні допомогу в розмірі 1,5 мільярда доларів. У зв'язку з руйнацією інфраструктури і втратою індустріального виробництва, Японія готова надати Україні 6 мільйонів доларів на відновлення інфраструктури та 1 мільйонів доларів на медичну допомогу для постраждалих мешканців українського Донбасу [Ошибки! Источник ссылки не найден.]. Також Японське агентство міжнародного співробітництва надало кредит

Україні на реконструкцію споруд очистки стічних вод і будівництва технологічної лінії з обробки та утилізації осадів на Борніцькій станції аерації (БСА), кредит складає 72 % від загальної вартості проекту. Валюта кредиту, який Україна має намір залучити на реконструкцію БСА – єна, вартість кредиту – 0,1% на рік; термін погашення – 40 років, пільгові «канікули» – 10 років.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) розробляє безпрецедентну програму для України. Дана програма передбачає фінансування у різних галузях, в яких потрібно провести реформи. ЄБРР може виділити кредитну лінію розміром до \$100 млн для кредитування проектів з підвищення енергоефективності в житловому секторі, фінансування ЄБРР буде також доповнено засобами донорів у рамках програми технічного співробітництва, а також інших потенційних донорів, до яких належать: СТФ, Фонд Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля (Eastern European Energy Efficiency and Environmental Partnership, E5P), Федеральне міністерство Німеччини.

Європейський інвестиційний банк планує вкласти в економіку України близько 3 млрд євро протягом найближчих трьох років. ЄІБ уже фінансує будівництво Бескидського залізничного тунелю, а також готовий вкладати інвестиції у перспективні галузі економіки України. Європейський інвестиційний банк був створений у 1957 році, і сьогодні його акціонерами є 27 країн - членів ЄС. Головною метою банку є сприяння досягненню цілей Європейського Союзу шляхом довгострокового фінансування надійних інвестиційних проектів. Статутний капітал формується із внесків країн- учасниць. ЄІБ фінансує проекти в Україні на підставі мандата Ради ЄС та Європарламенту для країн Східного партнерства. Мандат дає можливість банку кредитувати проекти, які становлять значний інтерес для ЄС та його східних сусідів у таких галузях як розвиток приватного сектора, соціальної та економічної інфраструктури, збереження навколишнього середовища. Україна також розраховує прискорити надходження наступних траншів допомоги від ЄС загальним обсягом 760 млн євро [7].

Нещодавно Рада директорів Світового банку схвалила виділення Україні другого кредиту в рамках реалізації проекту «Політики розвитку» (Development Policy Loan - 2) в обсязі 500 млн. дол. Гроші підуть на заходи, спрямовані на зростання української економіки, встановлення прозорості в системах управління і зменшення вартості ведення бізнесу в країні. Дані кошти будуть направлені на реформу банківського сектора України, спрямовану на оздоровлення даної галузі економіки [8].

Для подальшої успішної співпраці з МВФ Україна нещодавно провела реструктуризацію зовнішнього боргу, і як наслідок у вересні-жовтні повинна отримати третій транш від МВФ у розмірі близько \$ 1,7 млрд , два попередніх транші становили: перший близько \$ 5 млрд, другий - \$ 1,7 млрд. Верховна Рада України підтримала та прийняла законопроекти, які стосуються реструктуризації державних боргів країни. Прийняття проекту закону дозволить належним чином досягти реалізації попередніх умов і виконання зобов'язань, взятих на себе Україною відповідно до програми МВФ [9]. Крім того, прийняття закону дозволить належним чином обслуговувати державний борг, гарантований державою борг і місцевий борг, забезпечити відповідну економічну і фінансову стійкість держави. Це був один з успішних кроків Міністерства фінансів, якщо б цього не відбулося і Верховна Рада не прийняла даний закон, Україна повинна б була оголосити дефолт, і як вважають європейські експерти, МВФ відмовилося в подальшому підтримувати Україну, також була б припинена підтримка з боку країн "великої сімки" і "великої двадцятки". Такий крок міг призвести до того, що Україна залишилася в ізоляції. Деякі українські політики вважають, що реструктуризація боргів призвела до падіння іміджу України в світовій спільноті, який був і так не досить високий, цим ми опустили до рівня африканських країн аутсайдерів. Але всі фракції підтримали даний законопроект.

Український уряд для успішної реалізації інституційних реформ та впровадження ефективного механізму господарювання як структурно-функціональної системи економіки не тільки з вдячністю приймає фінансову міжнародну допомогу а й продовжує залучати до співпраці відомих міжнародних експертів та економістів, які неодноразово надавали слушні рекомендації та допомагали країнам втілити за допомогою ефективних інституційних інструментів реформи, які виведуть країну із економічної та політичної кризи. Зокрема, до команди Мінфіну в статусі радників міністра та заступників міністра вже приєдналися колишній заступник прем'єр-міністра і міністра фінансів Словаччини Іван Міклош, міжнародні економісти та експерти Кріс Вейлз та Роберт Конрад. Нещодавно відомий американський економіст, засновник теорії «економіки пропозиції» Артур Лаффер став радником міністра фінансів України з податкових питань. Лаффер є доктором філософії в Стенфордському університеті, професором Університету Південної Кароліни і Чиказького університету. Він відомий як автор теорії залежності державних доходів від середнього рівня податкових ставок у країні («крива Лаффера»). Свого часу Лаффер був економічним радником президента США Рональда Рейгана і прем'єр-міністра Великобританії Маргарет Тетчер [10].

Висновки. Резюмуючи вищезазначене, можна констатувати, що Україні необхідно залучити всі зовнішні та внутрішні ресурси, а також залучити міжнародних спеціалістів для проведення ефективних реформ, які будуть стимулювати соціально-економічний розвиток та наблизять Україну до членства в ЄС, але насамперед, потрібно переконатися і показати світовій спільноті, що ми готові реально впроваджувати гнучкі та жорсткі реформи, які допоможуть по-перше подолати корупцію як одну з найбільших загроз правопорядку, демократії, правам людини, чесності та соціальній справедливості. Загально визнано, що вона заважає економічному розвитку і становить реальну загрозу устоям суспільства. Наша країна обрала шлях євроінтеграції і більшість країн, які обрали демократичний шлях розвитку схвалюють цей вибір і готові підтримати Україну в нелегкий час. А вже 24 країни ЄС повністю ратифікувало Угоду про асоціацію, це означає, що вони готові надати допомогу при умові реального реформування національної інституційної інфраструктури. А вже міжнародне співтовариство надає фінансову допомогу під чіткі гарантії проведення реформ, боротьби з корупцією та виконання всіх інших умов ЄС. В Угоді про асоціацію зазначено, що фінансова допомога може надаватися з колективних фондів, що відповідає принципам міжнародної солідарності, однак ці кошти мають спрямовуватися на чітко визначені цілі, а не на латання дір у бюджеті. Загалом обсяг такої допомоги завжди контролюється та обмежується не фінансовими можливостями благополучних учасників угруповання, а їх готовністю витрачати кошти на реалізацію власних цілей, пов'язаних із соціальним і економічним згуртуванням інтеграційної спільноти вони також. Інакше кажучи, більш розвинуті країни платитимуть за розвиток слабких партнерів, якщо переконуються, що це сприятиме консолідації об'єднання та привабливій позиції для себе. Зокрема, йдеться про поліпшення інвестиційного клімату в Україні, розширення ринків збуту для інших країн, соціальну й політичну стабільність. Без зовнішньої фінансової допомоги міжнародних організацій та ЄС Україні буде вкрай тяжко подолати корупцію та ефективно реформувати інституційну інфраструктуру для зміцнення норм демократії, верховенства закону, а також для прискорення економічного розвитку.

Література.

1. Україна залишається в клубі найкорумпованіших країн світу: Transparency International (2014), [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina-zalishayetsya-v-klubi-naykorumpovaniших-krayin-svitu-transparency-international-158151_.html
2. Міжнародне співтовариство у боротьбі з корупцією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//ua.textreferat.com/referat-6301-1.html](http://ua.textreferat.com/referat-6301-1.html)
3. Почему у Грузии получилось / Л.А. Буракова. – М. : ООО «Юнайтед Пресс», 2011. – 271 стр.
4. Програма sigma [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/1377-sigma>
5. Оцінка та розвиток інституційної спроможності органів державної влади Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=866&Itemid=34
6. Євразійське регіональне співробітництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naau.org.ua/uchast-pracivnikov-naau-u-mizhnarodnij-naukovij-konferenciyi-jevrazijske-regionalne-spirovitnictvo-z-metovu-rozvitku-kriminalistiki-ta-sudovoi-ekspertizi/>
7. Інформаційно-аналітичний вісник «Реформи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/UWC/Reforms/16-22-reforms.pdf>
8. Всемирный банк согласовал выделение Украине помощи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.mail.ru/economics/23093849/?frommail=1>
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.mail.ru/politics/23335506/?frommail=1>
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.mail.ru/economics/23311266/>

References.

1. ZN.UA. (2014), "Ukraina zalysaiet'sia v klubi najkorumpovanishykh krain svitu - Transparency International", available at: http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayina-zalishayetsya-v-klubi-naykorumpovaniших-krayin-svitu-transparency-international-158151_.html (Accessed 17 September 2015)
2. UA.TextReferat (2014). "Mizhnarodne spivtovarystvo u borot'bi z koruptsiieiu", available at: [//ua.textreferat.com/referat-6301-1.html](http://ua.textreferat.com/referat-6301-1.html) (Accessed 15 September 2015)
3. Burakova L.A. (2011), [Why in Georgia poluchlyos] LLC "United Press", Moskov, Russia
4. Tsentr adartatsii derzhavnoi sluzhby do standartiv YeS (2013) "Sigma program", available at: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/1377-sigma> (Accessed 15 September 2015)
5. Tsentr pidvyschennia kvalifikatsii (2014) "Assessment and development of the institutional capacity of public authorities of the European Union", available at: http://www.cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=866&Itemid=34 (Accessed 14 September 2015)

6. Natsional'ne ahenstvo z akredytatsii Ukrainy (2023) "Eurasian rehyionalnoe Collaboration", available at: <http://naau.org.ua/uchast-pracivnikiv-naau-u-mizhnarodnij-naukovij-konferenciyi-vevrazijske-regionalne-spivrobitnictvo-z-metovu-rozvitku-kriminalistiki-ta-sudovoyi-ekspertizi/> (Accessed 14 September 2015)
7. Ukrains'ke derzhavne informatsijne ahenstvo (2014) "Information-analytical bulletin "Reforms"", available at: <http://ukrainianworldcongress.org/UserFiles/File/UWC/Reforms/16-22-reforms.pdf> (Accessed 13 September 2015)
8. News.mail.ru (2015), "The World Bank agreed on the allocation of assistance to Ukraine", available at: <https://news.mail.ru/economics/23093849/?frommail=1> (Accessed 16 September 2015)
9. News.mail.ru (2015), "Parliament voted in favor of the restructuring of public debt and increasing social standards", available at: <https://news.mail.ru/politics/23335506/?frommail=1> (Accessed 16 September 2015)
10. News.mail.ru (2015) "Well-known American economist became an adviser on tax issues", available at: <https://news.mail.ru/economics/23311266/> (Accessed 17 September 2015)

Стаття надійшла до редакції 19.09.2015р.

ТОВ "ДКС Центр"